

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Concio Secvnda In Dominicam In Albissive Qvasimodo.

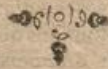

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

indigno mihi tam prompte & assidue ha-
ctenus succurristi, ad te solum impo-
stere confugiam, te solum o gloriose com-
pellabo, qui pro me apud supremum iudi-
cem interpelles. Perge obsecro, o beate Se-
uerine, qui me tam feliciter portum aspi-
cere fecisti, quo magis tibi me deuinctum
sentiam, pro me intercedere: ac precibus
tuis apud Deum obrine, vt sanctum verbi
diuini semen, quod in Ecclesia huius, qua
quoniam nomini tuo dedicata, in tua pro-
tectione & tutela est, agro seminaui, cre-
scat ac fructum centesimum afferat, & pro-
fundas radices agat. Ac tandem apud
Deum efficias rogo, vt hoc ipsum quod tan-
to sudore laboreque plantaui, tu quidem
imbre aspirationis & protectionis tuae irri-
ges, Deus autem omnipotens largiter der
incrementum. Sis deinde, potes namque a-
pud Deum plurimum, magnique caelesti in-
curia es nominis, secundus pro nobis Iere-
mias, & alter Ontas, ora pro magna hac vr-
be Parisiensi, ora pro hac tua parochia, ac
pro vniuersa demum Ecclesia: o Beate quem
inter omnes beatos plurimi facio, quem ho-
nore & veneratione imprimis prosequor; ora
pro Pontifice, pro Rege nostro Christia-
nissimo, pro Regina, Delphino, ac Princi-
pe nostro Illustrissimo: intercede pro vni-
uerso huius regni statu, pro omnibus fide-
libus, atque adeo omnibus qui in mun-
do sunt hominibus, vt precibus & in-
tercessione tanti viri tamque gloriosi; eius
qui omnium Saactorum Deus est, gra-
tiam in hoc mundo, & gloriam
in altero assequi merea-
mur. AMEN.

CONCIO SECUNDA IN
DOMINICAM IN ALBIS-
VE QUASIMODO.

Partes:

1. De causis resurrectionis Dominica.
2. Cur sero veniat Dominus.
3. Quid ianuis clausis ingressio, & statim me-
ditio sibi velint.
4. Qua pax Christi, qua mundi.
5. Qualia Domini vulnera fuerint.
6. Cur cicatrices a Christo retentae.

Cum esset sero die illa, vna Sabbatorum, &
fores essent clausae. Ioan. 20.

FIGVRA.

INTER omnes veteres Testamenti Patres & Gen. 38.
Patriarchas, qui quidem Christi Iesu ima-
go & typus exstitere, principem facile locum
tener Ioseph magni Iacobi filius, qui vera
eius figura & ad prototypum quam proxime
accedens, exstitit: in primis quod plus
ceteris fratribus a patre amatus, quod fratri-
bus exosus in cisternam veterem demissus,
venditus, inque carceres Aegypti coniectus
fuerit; dein quod eisdem ereptus ad totius
regni gubernacula capessenda delectus, &
mundi Saluator fuerit suncupatus. In his
quidem omnibus Christum expressit: at ma-
xime, quod eadem ipsum inter & fratres,
qua Christum inter & discipulos, post re-
surrectionem, acciderint. Filij namque Ja-
cob cum in Aegyptum profecti grauer an-
gerentur, ac non mediocriter percelleren-
tur, tum ob famem & rerum omnium penuriam
qua mortales omnes premebat, cum
quod vnus eorum scyphum aureum, in quo
Ioseph augurari soleret, clanculum abstu-
lisset; stabant hic quidem attoniti, anxij &
trepidantes, cubiculi angustiis conclusi, pa-
uidi & de rerum successu dubij, nescientes
quem tandem res exitum esset habitura: do-
nec tandem Ioseph in eorum medium pro-
siliens, dulci & amica voce diceret: Ego sum
Ioseph frater vester, quem sedidistis in Aegyptum:
nolite

nolite pauere, neq; durum vobis esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus. Id ipsum in Euangelio hodierno videmus contingere: cum enim discipuli ipso resurrectionis die grauius dolerent & angerentur, tum ob famem & caritatis penuriam, quæ per vniuersum mundum inualuerat, ita vt in omnium cordibus illa reffixisset; tum quod pretiosum illud monile, Christus Iesus inquam, oculis eorum ereptum esset; ideoq; pauidi & trepidi ob metum Iudeorum, vno in cubiculo, januis clausis, vt quidem Euangelista tradit, ignorantem quem tandem finem res consequeretur, se continerent; ecce tibi Iesum Christum in medio eorum consistentem, & suauis illos voce consolationemq; spirante alloquentem: Ego sum Iesus frater vester, cum homo sim similis vobis, sum Iesus, quem vestrum vnus Scribis & principibus Sacerdotum triginta denarijs vendidit; ceterum nolite pauere, pax vobis; potius gaudete, & exultate, ego sum; Vniuersi hic Euangelij nucleus est & essentia, quam vtramplorem Dei gloriam animarumq; vestrarum emolumentum exponat, gratiam illius precibus carissima Genitricis postulemus: quod vt libentius & melius præstet salutatione eam Angelica prius salutabimus.

AUE MARIA.

I. Quotquot hæcenus, vel nostra, vel Patrum, vel etiam præcedentium sæculorum memoria, Religionis nostræ mysteria inquirere, curiosiusque pertractare voluerunt, gloriosam ac triumphalem Redemptoris resurrectionem imprimis demirati sunt, quam nunquam pro dignitate exponere potuerunt: sed cum abstrusas illius abyssos ingenij sui bolide rimari non possent, mysterijque magnitudinem difficulter admodum comprehendere, infinitis de eodem productis conceptibus variis ac multiplicibus, cur resurgere à mortuis Dominus, & tam admirabile opus edere voluerit, rationes produxerunt. Prima quidem à diuina iustitiæ iure dependet: æquum scilicet erat ac rationi consentaneum, vt, sicut D. Thomas docet, quando quidem hæc ipsa iustitia tam crudeles de Christo Iesu pœnas depoposcerit, & tam atrocem eum mortem adeoque ignominiosam subire voluerit, alia

quodam ratione, vt promeruerat, tantum Primæ opprobrium & pœnas compensaret, id est, resurrectionis corpus illius in terræ visceribus non continere. Christi raret, & à putredine corruptioneque immune præseruaret: cum enim Deus equissimus sit & iustissimus, idcirco tam in remunerando quæ flagellando æquus sit oportet. & iustitiæ tenacissimus, atque vt vna manu castigat & corripit, ita altera præmia & mercedem largiatur.

Hoc potissimum fundamento nititur & Pauli Apostoli ratio, cum Philippensibus scribens ait: *Factus est obediens usque ad mortem, & c. propter quod & Deus exaltauit illum.* Ipse quoque Christus duobus incredulis discipulis in Emaus proficiscentibus nõ aliam, quo illos ab errore reuocaret, rationem proposuit: *Nonne oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam suam?* Idem quoque ait & Petrus in egregia illa oratione, quam omnium Apostolorum nomine, coram vniuersa Iudæorum multitudine habuit, dicens: *Quem Deus suscitauit, soluit doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri eum ab eo, non secus ac si dixisset, iustitiæ nomine coarguendus foret Deus, magnamque haud dubie filio suo Iesu injuriam irrogaret, si eum tam atrociam passum, ac proinde meriti infiniti, sepulchro includeret, & angustis monumenti limitibus coarctaret, nam eo ipso, quod Dei filius sit, sepulchri carcere contineri non potest.* Philosophum hic agere visus est Apostolus, & ad naturalem rerum ordinem quam proxime allusisse: sunt enim quædam in rerum natura corpora, quæ centio suo & naturali loco mota contineri & subsistere nõ possunt. Verbi gratia, ignis terræ visceribus inclusus, quo egredi & in altum conscendere queat, turrium fundamenta conuellit, vrbium valla perfringit, arces validissimas euertit: aer quoque intra terram coarctatus, erumpere gestiens, vniuersam terræ machinam concutit, & insolitos fragores & agitationes causat, montes etiam altissimos loco mouent. Ita quoque fieri non poterat, vt iustitiæ sol Christus, obscura mortis regione, & sepulchro tenebris obsiti concluderetur, filius Dei à morte ad vitam non resurgeret.

Res naturales cum extra cœtrum naturale sunt contineri nequeunt.

Christus ob
solam glo-
riam suam
resurrexit.

Et sane gloriosa hæc resurrectio Christo ad maius gloriæ & honoris incrementum debebatur: quamuis enim ad nostram iustificationem resurrexerit, tamen, quo gloriâ suam manifestaret, plurisque ab hominibus fieret; mortis eum spicula potissimum effregisse inferni repagula rupisse, & infernorum principem colligasse dicendum est, ut eum prius, eadem de causa, humanam naturam assumpsisse ac mortem de in subijisse, scimus. Debeatur hoc se. verbo Dei, in quo corpus & anima mirabili quadam ratione vnita erant, quæ cum mors à se inuicem abstulisset, à diuinitate eadem vnenda, & iterum sibi mutuo copulanda erant. Hic autem honor corpori erat acquisitus: nam propter vnionem illam hypostaticam immortalitas ei debebatur: quamuis enim ad momentum mortuum fuerit, diuinitus id & Deo volente factum fuisse credendum est.

2. Ratio.

Secunda, cur Christus à mortuis resurgere voluerit, ratio est, ut diuinitatem suam ostenderet; quam nulla commodiori ratione quam resurgendo probare potuit, ut etiam Apost. ad Rom. testatur: *Qui prædestinatus est filius Dei in virtute ex resurrectione mortuorum.* Tribus autem argumentis se Deum esse declarauit, primo tot tantisque, quæ per omnes Iudææ angulos edidit miraculis; secundo tot animas; dum peccata ijs remisit, sanctificando, & cælestis gloriæ participes faciendo. Tertio resurrectione à mortuis tum alios ad vitam, absoluta scilicet auctoritate & præcepto, quod nulli hæcenus concessum fuerat, reuocando: quamuis enim Elias & Elisæus aliquos à morte ad vitam resuscitarint, ut e Reg. libris legenti manifestum redditur, precibus tamen prius ad Deum fufis id impetrarunt: at Christus solo iussu & verbo, & auctoritate absoluta, mortuos monumentis eductos vitæ pristinæ restituit, ut in primis filium viduæ, & Lazarum quatruiduanum: illi namque solo verbo imperauit: *Adolescens, tibi dico, surge: item & huic, Lazare, Veni foras.* Tum etiam iam seipsum & alios innumeros pariter sepulcris educendo, & mortis potentiam & vires eludendo. In lib. Reg. leguntur quidem ossa defuncti Elisæi mortuum ad vitam reuocasse, at non ipsa redanimata; sed Christus resur-

Rom. 1.

2. Reg. 1.

4. Reg. 4.

Luc. 7.

Ioan. 11.

4. Reg. 13.

gens plures secum sepulcris eduxit, & fecit resurgere. Cuius rei præclaram in Genesi figuram legimus.

Ioseph Patriarcha iniuste admodum in carcerem coniectus, reperta in oculis custodia carcerum gratia, egrediens omnes secum captiuos eduxit, dederat quippe ille in manus eius vinctos omnes, qui compedibus constricti gemebant, & nutu eius omnia in custodia tenebantur. Audiamus Scripturam: *qui Gen. 39. tradidit in manu illius & inuictos vinctos, qui in custodia tenebantur, & quidquid fiebat, su. ipso erat.* At potiori iure de Christo Iesu eadem referri poterunt, ille quippe inique accusatus, & morti innocens ad iudicatus, in sepulchri custodia compactus est, & in mortis claustra carceremque coniectus; tantam tamen in patris sui oculis gratiam reperit, ut de vniuersis, qui in limbo captiui detinebantur mortuis, de quæ omnibus quos purgatorium expiabat, libere disponere potuerit, & mortis & inferni clauces ab eodem acceperit. Atque ob hoc initio Apocalypses gloriatur, dicens: *Hæc Apoc. 1. clauces mortis & inferni.* Hinc ipse resurgens & terræ claustris egrediens, plurimos secum fecit resurgere, & in libertatem effractis carceribus restituit. Adeo ut, quemadmodum moriendo hominem se esse demonstrauit, ita resurgendo verum se Deum declarauit; in quantum enim homo, resurgere non valebat, in quantum vero Deus, à morte immunis erat, & funeri exemptus. Fuit igitur resurrectio hæc verum ac viuax diuinitatis argumentum, & supremæ absolutæque auctoritatis & omnipotentis signum & character.

Quid cogitabas Isaia, quid imaginaberis Isai. 16. cum prophetando conceptis verbis diceret: *Mortui non uiuent, & gigantes non resurgent.* Videmus enim hic ad oculum, ut mortuus reuiuiscat, & gigas de quo Psaltes cecinit: *Exul- Psal. 18. tauit ut gigas ad currendam viam,* à mortuis resurgat. Atque hæc sola est ratio, ut quidē Epiphanius asserit, cur Christum doctor Gentium Paulus primitias mortuorum vocarit, non tam quod non amplius mortuus resurrexerit, quam quod seipsum ad nouam vitam excitauit, ut qui morti dominaretur, & Pat- carum

carum stamina imperio suo dirigeret ac temperaret: adeo ut resurrectio ipsa vere opus diuinum existat, & omnem humanam potentiam excedens; ipse quoque Christus quotiescunque Iudæi promissionis illius signa, & certissimum quod Dei filius esset characterē peterent, nullum alium quam resurrectionis suæ quasi nullus ipso maior aut euidentior foret, semper protulerit. in Euangelio enim Ioannis negotiatores templo eijciēs ait, *Soluite templum hoc, & post triduum reedificabo illud.* alibi quoque Phariseis & Scribis miracula in missionis confirmationem postulantis respondit, *Non dabitur illis signum, nisi signum Iona Propheta.* Quin etiam olim; ut Ezechiel populo persuaderet, posse Deum ruinas vrbs & templi rudera restaurare, ut pote qui omnipotēs sit; coram ipso varia mortuorum ossa per agrum sparsit, redanimauit, ac in pedes subito fecit confluere. Sed transeamus vltterius.

Tertia resurgendi ratio sit, quod ipsum resurrectionis mysterium fidei nostræ & spei fundamentum sit, omniaque Christi opera eodem respiciant, nullumue alium habeant finem: ipsa siquidem incarnatio, natiuitas, prædicatio, mors, vita, passio, miracula denique omnia, in resurrectionem illius confirmata sunt. Ita nimirum argumentatur in prima ad Corinth. Apostolus. *Quod si Christus non resurrexit, vana est fides nostra* multoque apertius Propheta Iob, omnem spem suam in resurrectione Dominica constituens, *Credo*, inquit, *quod Redemptor meus viuit, & in carne mea videbo Deum aluatorem meum, &c. reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Idem quoque illi viatores Emaus properantes dicebant, *Non autē sperabamus, &c.* Quid, fierine posset, aiebant Messiam ab inferis rediuium non reuerti: credendumne, in sepulchro eum captiuum & conclusum detineri: nequaquam. nam resuscitandum eum sperabamus, & in resurrectione illius omnem spem & fiduciam nostram collocaueramus.

Quarto; à morte ad vitam redijt, ut sic omnia prophetarum oracula completētur, & figuræ quæ dudū ante hoc designarant veræ fuisse probarentur. Nam in Christi resurrectione verus ille Adam, generis humani pa-

rens & auctor, à mortis somno excitatus est, Figura in & Ecclesiam, quæ vna cum sanguine è latere Christi re- eius pulchra nimis exsiliat, sibi despondit. resurrectione In ipsa magnus ille Moses miraculose vehemētes Nili passionis aquas euasit, & captiuos in libertatem asseruit, & mortuos ad vitam reuocauit. Tunc quoque verus ille Isaac, diuina eum protegente potentia, Patris irati manus euasit, & cervicem gladio subduxit. tunc etiam passer ille, quem in sui mundationem leprosus immolabat, dimissus est, & pristina libertati restitutus. Plura vultis: tunc etiam mysticus ille Ioseph, à fratribus inique venditus, traditus, derelictus, post opprobria & captiuitatem, post carceris squalorem & angustias mundi totius Dominus constitutus est. Tunc etiam virga illa Aaron tormentis & supplicijs exposita, mortis nocte floruit, & pulcherrimos gloriæ & honoris fructus protulit. Tūc miser ille Mardocheus hoste cruci affixo, purpura & bysso indutus, & gloriosus apparuit. Tunc denique Ionas, in tormentorum pelagus coniectus, ac deinde in terra ventre sepultus, iterum solem videre, & tertia die in apertum prodire meruit.

Quinta & vltimaratio est illa, quam Paulus in Epist. ad Rom. adducit. *Mortuus est, inquit, propter delicta nostra, & resurrexit propter justificationem nostram.* Egregiæ profecto rationes, quas in orationis huius exordio afferre visum fuit, quod hodierna etiam die in Ecclesia Dominicæ resurrectionis celebretur læritia & gaudium: Christus enim eandem, octauo post resurrectionem die, coram Apostolis, & maxime incredulo Thoma, adstruere & confirmare gestiens, vulnera sua & loca clauorum demonstrauit, quæ ille mox supplex & in terram prostratus coram omnibus adorauit. Historia seriem describit Ioannes, cuius hæc sunt verba: *Cum esset sero die illa, vna Sabbatorum, &c. fores essent clausæ; hæc ipsa expositurus, primo de apparitione qua Dominus discipulis apparuit, deinde de vulnerum & signorum manifestatione acturus sum.*

Principio igitur antequam longius prouehamur, notandum venit, quinq; diuersas ab Evangelistis Domini apparitiones, quibus ipse

Gen. 22.

Leu. 14.

Gen. 39.

41.

Num. 17.

Esth. 8.

Ion. 3.

5. Ratio.

Rom. 4.

Ioan. 20.

II.

Christus

diuersis vi- ipso resurrectionis die hinc inde se manife-
cibus appa- stum dedit, describi. Primā, qua Mariæ Mag-
ruit ipso re- dalenæ, haud procul à monumento, secun-
urrectionis- dam, qua tribus Marijs à sepulchro redeunti-
sua die. bus; tertiam, qua Principi Apostolorum Pe-
tro; quartam, qua duob. discipulis in Emaus
profectoris; quintam & vltimam, qua decem
discipulis cubiculo præ metu inclusis appa-
ruit: de qua hodiernum loquitur Euange-
lium. Porro quinta hæc apparitio in Missa
quotidie à sacerdote quinquies se inter cele-
brādū ad populum conuertente representat-
ur: Conuersio autem illa tacita, quæ sub
missæ loquendo vertit, denotat apparitionē,
qua Dominus Petro visus est; quod Euange-
lista eam tacitam prætereat, nec vbinam,
quando, aut quomodo facta sit describat. His
igitur præsuppositis, & hoc fundamento lo-
cato, historiam examinemus. Refert igitur
Ioannes, Christum cum sero jam esset, & fo-
res essent clausæ, Apostolis suis se manife-
stasse.

Atq; hoc in
Missa defi-
gnatur à sa-
cerdote
quinquies
se vertente.

Christi di-
ligentia in
iuuandis
Apostolis.

Cant. 5.

Deus fidem
suorum di-
uersimode

Cum sero esset factum: Id est, cum ad-
uesperasceret, Græce legitur *sero* & *sero*, id
est, existente vesper. Bene hanc temporis
circumstantiam notauit Euangelista, ita vt
Christi diligentia & ardor moras pati nescius,
manifestus fiat, quem nimirum nec tenebrę,
nec temporis importunitas impediatur, quo
minus Apostolos solatum veniat, & in fide
quæ propemodum nutabat, confirmatum. Ita
hunc zelum præsignauit olim ardens ille spō-
sus in Canticis, qui dilectæ suæ amore saucius,
eamq; summopere videre desiderans,
noctem integram querendo insumerat, ad-
eo vt & caput suum tore matutino, & cincin-
nos guttis pruinosis madidos fuisse confitea-
tur. *Caput meum plenum est rore & cincinni mei
gutturis nocturnum* Sero quoq; ac circa vesperam
hic appa:ere voluit, quo discipulos in vnum
congregatos reperiret, vt quidem Chryso-
stomus, Leontius, Euthymius, & Theophy-
lactus sentiunt: Ipse vero alio collineo, & a-
liam serotina huius apparitionis causam esse
existimo.

Audito enim verbo *Sero*, quamprimum au-
guror & ipse mecum cogito, Deum, quam-
uis diuersis rationibus & mille modis fidem

& spem amicorum suorum experiatur & pro-
bet; vt plurimum tamen sero & circa vespe-
ram ac finem, in rebus aduersis & afflictis o-
pitulari, suisq; adesse cum nullum aliud de au-
xilium expectatur: quem probandi modum
si Deus non vsurparet, plurimæ, quæ jam
splendent & emicant, virtutes obscuræ in
mundo laterent, & incognitæ. Si enim præ-
ceptum, quo Abrahamum filium immolare
volebat, ille ad hoc patrandum domo egressus
reuocasset admirabilem Isaac obedientiam
nemo omnino cognitam habuisset. Si
diluuium aquarum vniuersalis inquam illa
inundatio non nisi triduo aut quadriduo du-
rasset, sinceritas, pietas & magnanimitas
Noachi nemini cognita fuissent. Si calamita-
tes & ærumnæ sanctissimi viri Iob ad primæ
cladis nuntium finem habuissent, si ad primū
turbinem afflictionum procella desæuisset,
quis vnquam patientiam illius deprædicaf-
set? si Idololatra Laban tempus seruitutis Iac-
ob non prolongasset, nemo quo Rachelem
amore Iacob prosequutus fuerit, perspectum
aut cognitum haberet. His igitur modis suos
Deus tentare consuevit, & auxilium & opem
sæpius in vesperam vsq; differre.

Samaria cum arctissima obsidione circum-
cingeretur, & obsessi tanta intus egestate &
rerum penuria laborarent, nulla vt salutis
auxilijque spes affulgeret; Deus tamen, licet
omnes ad eum auxilij causa precando con-
fugerent, eiusque opem enixissimis postula-
tionibus efflagitarent, quasi obsiduisset,
neutriquam ad misericordiam conuerti pos-
se videbatur. Clamabant siquidem ciues, &
his obsecrationibus diuinum numen fle-
ctere contendebant. Respice, obsecramus
Domine penuriam & inopiam nostram, ca-
put asini jam octoginta siclis venit, tempus
igitur succurrendi nobis. Vide, vt stercus
columbinum auro appendatur, subueniendi
igitur tempus adest. Considera, vt miseræ
matres, rabida fame stimulante, & omnem
naturæ legem excedente, proprios liberos in
cibum mactent, & ferales sibi epulas parent.
Nondum igitur miserendi tempus: Nullus in
vrbe jam comiteatus superest, sed dira ege-
stas & inopia per omnia grassatur; omnes
prope-

propemodum fame enecti exanguia trahunt membra, ac deficientes per compita emoruntur, regi quoque necessaria ad vitam sustentandam defunt. An non igitur auxiliandi tempus? o inanem hominum spem ac fiduciam malefidam! Nouit, nouit hæc omnia Deus; momenta temporum manu sua librat, & horas diu numerat; confidite circa vesperam auxiliaturus adueniet. Et sane cum hora auxilij iam aduenisset, tanta rerum omnium abundantia & vilitas post inopiam illam & caritatem successit, tamque ampla post afflictionem benedictio, vt farina modius in portis Samariæ denario venierit.

Coniicite etiam oculos in Danielem, rerum omnium indigum, & ab omnibus derelictum, in laci fundo iacentem leonibus septum, & præ cibi potisque penuria pene confectum: iam diem integrum, Domine ieiunus transiegit; tempus igitur vt in te solum speranti subuenias; leones quoque præ fame rabiunt & efferaeunt, & præ dæ auidi rugiunt, quamuis eum attingere non præsumant: succurrendi igitur tempus. Sex iam Domine dies in hoc rerum statu constitutus opem diuinam expectat: & quamuis fortassis homotanto tempore ieiunus famem patiatur, animal tamen rapax & in prædam natum, quales sunt leones, latrantem stomachum compescere nequit. Sume animos & confide Daniel, sero enim cum fuerit, aderit auxilia manus: video enim Abacuc capillitio per Angelum transuectum, in Babylonia sisti, pulmentumque messoribus preparatum Danieli famelico deferentem.

Apostoli cum in lacu Genesareth nauigarent, ecce tibi subito excitari procellam, ventos desquiere, fluctus intumescere, mare turbulentum concitari, adeo vt omnes in periculo vitæ versarentur, & nauis à naufragio haud procul abesset. Ipse tamen nauita Christus securus in carina dormitat: præsentis periculo nihilum sollicitus, quem cum Apostoli pauidi à somno excitarent, pusillanimes mox audierunt, cum diceret; *Quid timidi estis modica fidei? Quid ais, Domine. Vide obsecro, inqueiebant, vt mare infurgat, vt venti per æquora grassentur & fluctus ad littora voluant, vide vt vnda spument, na-*

Tom. I. Pars Hyemalis.

uis periculum adeat, omnes sibi metuant, naufragium reformident; & indignaris quod à somno exciteris, aut opem tuam implorent periclitantes: O mysteria, o mirabilia! Vt hæc nimirum discant fideles in Ecclesiæ nauicula constituti, in omni tribulationum procella, in omni aduersitatum tempestate ad Deum confugere, & in ipsam spei omnis ancoram iacere consuescant: tandem enim ventis imperabit & mari, magnamque & inexpectatam tranquillitatem mediis in turbinibus superinducet.

Ait olim Propheta Deus: *Scribe visam, & Abac. 2. explana eum super tabula: vt percurrat qui legerit eum; id est; quicumque in eum oculos coniecerint; sine mora illum perlegere queant. quid autem scripturus est Domine? Si m. ram fecerit Deus exspecta illum, quia veniens veniet; & non tardabit.* Vult igitur vnicuique nostrum & omnia in genere hominibus notum esse, quia etiam sesquipedalibus litteris in corde omnium exaratum permanere, quo facile legi queat, Deum suis semper auxiliari; nec suorum, in necessitatibus, obliuisci; & si initio venire differat, tandem tamen & circa afflictionum vesperam, ad futurum.

Holofernes princeps militiae regis Nabuchodonosor cum numero exercitu Bethuliam obsideret, & vt se, vicinarum ciuitatum exemplo, obsessi dederent, in dies instaret; summus Sacerdos Ozias & seniores populi; re bene discussa & vtramque in partem mature (vt ipsi quidem arbitrabantur) disceptata, consilium tandem inierunt, in Assyriorum se manus tradere, ni intra quinque dies suppetias ferret Deus, aliunde, auxilium affulgere.

Quo audito, sanctissima vidua Iudith, vt pote Dei agendi morem penitius cognoscens, non mediocriter commota fuit, indignansque ob iniquam hanc & friuolam consultationem, Oziam & vniuersam populi multitudinem conuocauit, hæcque eos est oratione allocuta, *Qui estis vos, qui ventatis Dominum non est iste sermo qui misericordiam prouocet, sed potius qui iram excitet, & furorē accendat. Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituistis ei? multique verbis*

FFF corum

eorum inertiam ac pusillanimitatem increpans, tandem concludens ait, *Exspectamus humiles consolationem eius, & exquirat sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum: & humiliabit omnes gentes, quacumq; insurgunt contra nos.*

Similis propemodum historia in libris Regum legitur. Saul enim, quodam tempore prælio cū Philistæis decertaturus, Samuellem Prophetam opperiebatur, qui victimas pro felici belli successu immolaret; verum eum Samuel diutius æquo moraretur, nec in tempore adesset, ipse moræ impatiens, dolensque tam præclaram conferendi prælij occasionem sibi elabi; sacerdotali sese officio temere ingerens, sacrificium peregit. Superuenit igitur sacrificio Samuel, & Saulem bobus immolandis occupatum cernens, imo ingemiscens corde, ac tribus eum verbis; quod sacerdotalem sibi functionem arrogasset, corripuit, temeritatisque coarguit, dicens: *Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini DEI tui, quæ præcepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc preparasset Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum.* Plures hodierna die Sathie per similes reperire est, qui quod moræ impatientes sint, multa tum agunt, tum dicunt quibus Deum ad iracundiam prouocent. At non ita faciendum est, Christiani, patienter sustinendam, & ad vesperam id est, ad finem vsq; expectandum, tunc enim auxiliari consuevit Deus, tunc suos consolari, tunc ferre afflictis suppetias, sero inquam & dum fores clausæ sunt.

1. Reg.

III. Hæretici cauillantur Christum ianuis clausis non in-
telligit.

Euangelista porro secundo ipsum magna cura repetiit, vt ita miraculi subsecuturi magnitudinē splendoremq; magis patefaceret. Et sane nullus ante impium Caluinum dicere aut cogitare ausus fuit, Christum aliter quam clausis ianuis, conclauē, in quo Apostoli de hinc secebant, ingressum; quemadmodum & prius vtero materno, sine vilo virginalis pudicitiae detrimento; & sepulchro, sine lapidis ad tutelam superimpositi læsione fuerat egressus. Omnes vero quotquot hætenus vixere Patres, mirum in modum hic inter se conspirarunt, magnoq; consensu docuere Christum clausis & obseratis foribus ad suos introiisse; imo, nullius vnquam tantam

audaciā, ne dicam impudentiam, fore credere, qui contrarium blasphemā lingua assereret: cum nec ipsi Marcionite, qui hinc contra Ecclesiam aliter conabantur, Christum verum non habuisse corpus, vt Hieron. Augustin. Cyrillus tradunt, tam aperte veritati refragari ausi sint; nec ipsi etiam Manichæi, qui tamen hoc etiam loco abutebatur. Nullus autem vnquam Catholicorum Patrum docere præsumpsit; non clausis sed patentibus, non obseratis sed reſeratis eū ianuis ingressum, vt modo nefarij docēt Caluinista.

Hinc tamen apertissime veritati nostri temporis Nouatores aduersari conati sunt, ne forte, si Christi corpus hic ianuis clausis ingressum admittrent, necessario etiam, in Venerabili eum Eucharistiæ Sacramento, nullum occupando locum subsistere, fateri cogerentur: quam vt melius etiam & coloratius astruant, in varias se opinionum formas transmutant, diuersaque querunt ad estugendum diuerticula. Nonnulli siquidem aiunt, ianuam quidem ipso veniente clausam fuisse, sed cum forinsecus pulsaret, mox ab aliquo apertam, alij omnipotentia eum sua eandem laxasse aut aperuisse, aut ipsam etiam sponte reductam, viam Domino dedisse docent, vt Petro in Actibus Apostolorum fores carceris patuisse constat. Alij deniq; credunt eum per fenestram aut alia quadam occulta via insulisse. Sed ab Euangelistis omnes mēdacijs coarguuntur, diligenter notantib. obseruantibusque, ianuis eum clausis ingressū.

Diuersæ hæreticorū opiniones, quoad hanc ianuæ partefactionē.

Act. 11.

Cur autem ianuis obseratis, & occulte repagula penetrando, ad suos introire Dominus voluerit, variæ dant rationes queunt, & ea è Patrum scriinijs productæ. Credit namque Leoncius id factum, quo Apostolos suos edoceret, ne iam amplius secundum carnem iudicarent, sed imaginationum oculos altius sustollendo agnoscerent, glorioso modo eum, celestibusq; doribus insignito corpore donatum. Theodorus Heracleota ad diuinitatē suam declarandā, cui nihil etiam vestibus ferreis oclusum, resistere possit, sic illum ingressum putat. Euthymius, ad Apostolos nō percellendos, si enim per ianuā intro euntē vidissent, credidissent haud dubie, aliquē à Iudæis & Pharisæis esse, ad compre-

Cur Christus ianuis clausis ad suos ingressus sit.

Chri-
stus
temp-
orū
pat.

hendendum eos submissum. Theophyl. non aliam fuisse rationem putat, quam ut hac ratione Apostolis quomodo à mortuis resurrexisset, demonstraret; eo se scilicet modo sepulchro egressum, quo iam conclave sit ingressus.

Cum fores essent clausæ. Cum Christum clausis hic foribus introeuntem contemtor, aliorum inimo incidunt conceptus, & docere voluisti. mihi. persuadeo, nullam eum domum ingredi solitum, nisi cuius fores & ianuas clausas viderit. Quinque homini sunt ostia & fores, quinque inquam sensus exteriores, quos, qui Deum ad se cupit diuertere, diligenter clausos obserat; habeat necesse est. Non quod cæcos vos esse velim aut surdos, aut in spiritibus, vel etiam penitus insensibiles, verum ut habentes sensus, quasi non habentes viuatis, ut in 1. ad Corinth. præscribit Apostolus. Ipse quoque Ieremias de oculis loquens ait, mortem per fenestras illas ingredi consueuisse. Hinc diligentes ad omnes portas loquende sunt excubiæ, quæ si obseratæ fuerint, si sensus omnes nullis rebus exterioribus accessum dederint, si nihil illicitum admiserint, Deus haud dubie ad huiusmodi animam diuertet. Nam ut sponsus ille in Canticis, Amicæ suæ domum ingressurus, fores omnes & aditus oclusos reperit, adeo ut pulsare coactus fuerit, *Aperi mihi foror mea, columba mea*; ita quoque animæ nostræ. quartum sponsus Christus est, si à dilecto visitari, & eius foueri alloquio velint, omnes mundo aditus occludant necesse est, & nullam exteriorum voluptatem admittant. Videmus n. ut Apostoli, domus angustijs oclusi, à Domino hic visitari meruerint, ad quos ianuis clausis ingreditur.

Et stetit in medio. Cum Christum in medio hic statem video, victoria statim animo occurrit; stat quippe in medio, necessitatibus nostris ut succurrat. bona sua ut communit, & extremitates pares reddat, ac suam vnicuique tribuat. Et sane medium præ cæteris locum semper videtur dilexisse; si enim nascitur, in medio animalium nascatur, si in templo reperitur, in medio doctorum reperitur, cum moriendum fuit, inter latrones mori voluit, denique eum resurrexisse se voluit demonstrare, in medio Apostolorum

steterit, atque hæc omnia, ut omnis se boni nostri principium & finem designaret.

Stetit in medio. Scilicet ut mediatorem se, Ioan. 2.0. Deum inter & homines constitutum ostenderet, utpote qui quo hominem defenderet medius inter & interitu sempiterno eriperet, Patris iram se ter Deum opposuit, diuinamque iustitiam flagellum tergo & hominem excepit suo. Ita quippe aliquis est Prophetis stetit. prædixerat: *In me transferunt iram tuam*; fuit enim verus quidam Dauid, qui medium se, 2. Reg. 24. inter Angelum gladio stricto stragem edentem, & miseris subditos constituit, dicens: *Ego sum qui peccaui, ego qui iniqui egi*, verus etiam Ionas, qui inter miseris naufragium metuentes, & iratum mare, mediatorem se & sequestrum posuit. *Mitte me in mare, & cessabit mare à vobis*. Fuit enim vere, qui, ad homines saluandos & tempestate cælesti eripiendos, in mundi huiusce mari nauigans, in passionis oceanum deiectus fuit, ut vel hoc pacto tempestas deturberet, & cæteri pacifica navigatione vterentur. Tantaque illius bonitas est, & elementia, ut non modo in media discrimina se hominis defendendi causa coniciat; sed ante illum se constituens, pericula in caput suum arcessat, illum abscondens & post se celans. Scripsit enim vates regius: *Abcondes eos in absconditis faciei tuæ*; & Psal. 30. alibi: *In occultis faciei tuæ, &c.*

Quamobrem cum hic & alibi, sepius eum Christus in medio constitutum, video, non possum, mediator quin meum illum, nec meum solum, sed & inter Deum totius mundi mediatorem appellem. Vnde & hominibus Apostolus: *Unus est mediator Dei & hominum acies. homo Christus Iesus*. Quod ut melius intelligatur, sciendum, tria Philosophos ad medium aliquando constituendum requirere. medium Primo, ut æqualis illius ab extremis sit distantia, & spatium inter extremitates ad medium æquale sit. Secundo, ut de proprietatibus utriusque extremi æqualiter participet, & cum utroque similitudinem & affinitatem communem habeat. Tertio, ut in medio ipsæ extremitates combinentur & coniungantur, & per ipsum extrema sibi mutuo cohæreant, quæ alias incompatibilia sunt. medius Exempli gratia, homo medius est inter substantias spirituales, & corporales, quod Angelus & bestialis sit inferior, bestiis & brutis superior: stias.

intellectum, voluntatem, & liberum arbitrium cum intelligentijs superioribus commune habet; sensus autem corporeos eodem, quos bruta: in ipso quoque duo extrema combinantur & vniuntur, quod animam habeat quæ de spiritu participat, & carnem quæ ad corpus & res materiales refertur.

Discrimen
ingens in-
ter Deum
& hominē.

Quod cum ita habeat, & hoc fundamentum vera Philolophia collocauerimus; dicendum Deum & hominem duo quodammodo extrema esse, & quoad naturam, infinitam inter vtrumque distantiam & discrimen existere; nec tantam inter cælum & terram, album & nigrum, colores nimum quantum inter se distantes, seque mutuo semper interimentes, discrepantiam existere, quantam inter Deum & hominē. Si enim naturam vtriusque dimetiri velimus, distantia & discrepantia infinita est, inter ipsum, inquam, quod è nihilo est, & quod essentia sua est; inter creaturam inquam & creatorem. Et quamuis adeo infinitum inter vtrumque; sic distantia spatium, peccatum tū longius adhuc alterum ab altero disiuixit.

Esa. 59.

Testatur hoc Propheta quidam dicens, *Iniquitates vestrae diuiserunt inter vos & Deum vestrum.* Caterum in tanta inæqualitate distantiaque nullum dari poterat medium, quod nimirum Deus sanctus sit, immortalis & infinitus, homo è contra peccator, morti & corruptioni obnoxius, ac proinde finitus.

Quænam igitur extrema hæc combinandi ratio: Deus hominē induat, & ipse medium, Deum & hominem inter, occupabit; & quidem Deus Filius, inter personas diuinas medius: qui hoc cum Deo Patre commune habet, quod aliam personam gignat & producat, (cum idem cum ipso sit principium) Spiritum inquam sanctum, quem ambo spirant, cum Spiritu S. autem, quod genitus sit & productus; à Patre enim genitus. Pater vero & Spiritus S. in eo à se mutuo differunt, quod Pater genitiuam potentiam habeat; gigni vero non possit, Spiritus S. producat & procedat, multumque ipse producat, Filius autem medium tenet, quod simul & producat & productus sit.

Christus
verus me-

Hæc de ortu emanatione, relatione, notatione & productione ad intra dicta sunt; eodē

profus modo de illa, quæ ad extra se habet, diator inter dilectum & dicendumque filium Dei, etiam in quantum incarnatus, medium inter Deum & hominem.

Deum & homines esse. Primo, quod Pater, in quantum humana carne indutus, minor sit; ita namque de se apud Ioannem testatur, *Pater maior me est;* maior vero ceteris hominibus, idque propter vniionem hypostaticam, & simul ob plenitudinem gratiæ & gloriæ, quæ naturaliter vniionem hanc comitantur. Secundo, quod de extremorum proprietatibus participet; à Deo namque infinitatem, iustitiam, gratiam & gloriam capit; ab hominibus vero paupertatem, pœnas calamitates, miserias & mortem, inter vtramque naturam igitur communio quædam est & vniō. Tertio, quod duo extrema vniat & quasi mariter, coniungit siquidem paupertatem & arumnas nostras cum diuitijs & magnitudine diuina; & in Iesu Christo, Deus & homo pacem inire, amicitiam contraxere, fœdusque nullo vnquam tempore violadum pepigere.

Huc alludit Apostolus, cum in secunda ad Corinth. diceret, *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi,* pacemque cum illo immortalis contrahens, quod & ipse, interea dum hic in terris ageret, aperte demonstrauit, cum semper medium sibi locum delegerit; quem etiam modo in regno cælesti occipare cum Ioannes in Apocal. testatur, cum in medio septem candelabrorum aurcorum illum stantem describat. Hodie vero rursus in medio Apostolorum stetit; eisdem salutem & pacem impertiens, amplexando exseculans, & dicens: *Pax vobis nolite timere.*

Bellum quod cælum inter & terram gerebatur, omnia perdebat & dissipabat; cælum fulgura, ignes, fragores, diluuiæ & iustitiam producebat; terra vero spinas & tribulos, idololatriam, aliaque peccata abominanda: erant & intestina bella inter carnem & spiritum, inimicitiaque; immortales, de quibus loquens Apostolus ait: *Caro concupiscit auersus spiritum, & spiritus aduersus carnem.* Bella quoque implacabilia Iudæos inter & Gentes indies inualescebant & dominabantur: quæ omnia Christus Dominus in mundum veniens, penitus sustulit, & pace immisla gladii amouit. Testatur hoc idē qui supra Apostolus.

Stolus ad Ephesos, *ipse enim est pax nostra, qui fecit utraq; unum. & de eodem mox: per crucem efficiens inimicitias in semetipso.* Plurali autē numero dicit inimicitias, quod omnia in eius aduentu inimicitijs, discordijs & bellis scaterent; bella siquidem erant inter Deum & homines, animam & corpus, cælum & terram, quæ Deus morte sua sustulit, aboleuit, & mūdo pepulit, pacem eorum loco & quietem superinducens. In quam rem egregiam historiam depromam.

Codrus Atheniensis rex, vt historiarū monumentis proditum est, cum Doribus bellum gerens, cum ingentem numerumque exercitum conflaret, oraculum Delphicum, de rei summa bellique exitu consulturus, adiit. Respondit Apollo, non prius Athenienses pacem, bellum finem; exercitum victoriam habiturum, quam rex inter praliandum occubisset. Quo audio, Dores edicto caute, ne quis in Regem Codrum manus injiceret, aut illum quamvis inermem, prima in acie constitutum, interficeret. Codrus autem, pacis & patriæ amēs vt qui plurimum, & metuens ne sui cladem, & hostes victoriam referrent, hostile consilium eluit; nam posito diademate & paludamento gregarijque militis habitu assumpto in confertissimum hostium agmen se coniecit, itaque ementito schemate incognitus occumbens, morte sua suis victoriam, & vniuersæ Græciæ pacem peperit.

O amorem admirabilem, & amplissimis dignum præconijs! Idem omnino Christo Domino, totius vniuersi Monarchæ euenit. Videns n. mundum hunc inferiorem discordijs flagrare, inimicis suis bellum indicere constituit: antequam tamen bello decertaret, diuinum consuluit oraculum, quem tandem successum & exitum certamen esset habiturum. Communi hic voce responsum, nō prius bellum sopiri, pacem componi, victoriam referri posse, quam dux ipse in certamine gloriose occumberet. Hostes igitur hoc cognito ventuere, ne quis in ipsum violentas manus injiceret, omniq; ratione impedire conati sunt, ne in passione occumberet, ne suis moriendo pacē afferret, neve inclita tot sæculis discordia cede sopiretur. Verum generosus ille Mo-

narcha, qui pacem allaturus aduenerat; hostium detecto consilio, vitamque suam publicæ saluti & commodo postponens, Deum quodammodo exuens hominem induit; sepositaque maiestate diuina, humanam fragilitatem; & serui formam assumpsit; vnde Apostolus, *Formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo.* Atque hoc schemate indurus, in medios se hostium cuneos coniecit, & ita incognitus in crucem actus fuit, in qua moriens luculentissimam victoriam retulit, pacemque generalem mundo peperit, pacem illam quam hodie Apostolis impertitur, dicens, *Pax vobis.*

Pacem autem hanc suis precando, vulnera manuum pedumq;, & fixuras clauorum demonstrat; perinde ac si dixisset, Anne timebitis charissimi, cum vulnera hæc intuemini? in his spem figite, hæc vos solentur & confortent. Sponsus in canticis, vt dilectam suam intuto collocaret, & ab omni hostili incurfu defenderet, metum quoque & formidinem eriperet, in foramina petrarum eam inuitat. *Columba mea venit in foramina petrarum, & in caverna maceræ, id est, in sacra hæc Christi vulnera, in quibus animæ sanctorum, columbæ illæ simplices & sine felle, requiem inueniunt, & a rapacibus vulturibus & miluis tutæ permanebunt.*

Deinde ideo pacem impertiendo, vulnera & cicatrices vulnerum manifestat, vt nobis Christus discipuli hinc, quanto sudore & ærumnis pax hæc parta sit, discerent; perinde ac si illis dixisset, Videte obsecro carissimi, quanti mihi labore pax hæc mediatoris dignitas constiterit; videte ta est, & ma quid pacem procurando lucratus sim; testes qui constitunt cicatrices hæ & stigmata; cruenta illa vulnerum nota; sanguine etiamnum stillantium, euident testimonium dabunt; quanti hæc mihi meditatio & pacificatio constiterit. Docere quinetiam nos voluit, quanti pacem hanc facere & astimare debeamus quam tot nobis sudoribus, tot laboribus & ærumnis comparauit, pacem inquam, quam morte sua & vitæ dispendio nobis lucratus est.

Notate autem, duplicem hoc in mundo pacem statui posse; vnā quæ à Deo de-

Ffff 3 scendit

post.

n.

Max. t.
de amoris er-
in patriam.

Codri mors
mori Chri-
stus collata.

Phil. x.

Ioan. 10.

Cant. 2.

Duplex pax scendit omnis auctore pacis & concordia; de qua dicitur, *factus est in pa. e locus eius*: pacē illam desiderabilem & votis omnibus exoptandam: alteram, quam mundus adfert, & habere se putat, pacem fucatam, perfidam, & bello deteriorem, mundus enim pacem ore præfert, sed bellum & discordiam corde fouet, vt Psalmographus monuit, *Qui loquitur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum*. Si Ioab Abnerem in amplectendo, & amicis eum verbis compellando, cor suum parefecisset, nunquam illum tam perfide ac proditorie interemisset; vidisset enim ille haud dubie latens in corde virus, odium, & inimicitias quas fouebat. Mundi huius imaginem gessit versipellis hic Ioab; qui nos adulando, blandiendo, amicitiamque præ se ferendo, amorem mentiendo, sæpenuero obtruncat, at si perfidiam quam celat, si technas quæ imo corde latent cernere possemus, non tam facile in casses nos suos traheret incautos. Impius quippe pacem ore loquitur, & bellum corde spirat; ac pax diuina à corde, & in verba similiter pacem spirantia definit. Hinc Christus discipulis pacē hodie donans, manus illis & latus ostendit. quod haud procul à corde abest; vt manifestum fiat, pacem corde se & ore præferre, nec minus re quam verbis amicum esse.

Pax cum mundo inira merum bellum. *Isa. 38.*

Viuat igitur pax diuina, non autem illa quam mundus præfert. Pax enim quæ cum mundo initur, quæ cum prauis affectibus contrahitur, Pax non est, sed bellum inimicitia. Vnde Rex quidam Ezechiam esse credo, lacrymans dicebat, *Ecce in pace amaritudo mea amarissima*. Nam vt in Mercurij caduceo serpentes illi circumpositi seipsos exosculantur; ita in mundo, nouo illo Mercurio, pacis e-mentita nuntio qui se mutuo amplectuntur & exosculantur osculo amicitia, serpentes sunt & virulenti: quales sunt ij de quibus apud Prophetam legimus, *Qui mordent dentibus suis, & prædicant pacem*.

Mich. 3. Eud. 15.

Mundani vulpibus Samsonis comparatur

Vulpes Samsonis caudas quidem colligatas habebant, sed non nisi ad messem destruendam, & sui ipsarum deflagrationem; Quid autem aliud sunt mundi huius assectæ & amatores, quam vulpes subdola & versipelles,

quos si interdum amicitia inter se connexos videas, non nisi ad perniciem aliorum amicitiam illam cessurâ crede; hac ipsa alios euerunt, fortunarum proximi naufragium causantur, familias nobilissimas destruunt, famâ alienam lædunt, & simul cum aliorum interitu seipsos ruina inuoluunt. Illa nimirum mundi huius pax est & amicitia: at pax quam Christus donat, amoris est vinculum; cordium vnio, voluntatumque; in virtutum, pietatis, diuini que obsequij exercitio sympathia & consensus: atque ideo Christi discipulis & sequacibus, & non mundi mancipijs traditur.

Pax vobis. Efformabant veteres, vt Paulanias & ex eo Pierius Valerianus tradunt pacem, forma muliebri, quæ Pluroni diuitiarum Deo vbera sugenda offerret, eiusque nutricem ageret Innuere nimirum volebant, nihil esse quod regna magis beet, prouincias feliciores reddat, diuitias plures & copiosiores causeatur, quam rerum publicarum inter principes pax & concordia. Hinc etiam Chilon dicere solebat, amorē vel pacem natiuitatis, discordiam vero ac bellum, feralem & mortis clauim manu gestare. Vnio quippe ad natiuitatem imprimis necessaria est, diuisio vero & discordia mortis est causa: & verbum diuisio sæpissime in sacris litteris pro morte accipitur, vt in loco illo Paralipomenon, vbi cum legitur, *Contristatus est Dauid, eo quod diuisisset* *1 Paral. 3. Domin. Oram. de morte sermonem esse certo certius est. Domus aut ædificium cum diuiditur & rimas agit, ruinam minatur: nauis quoque quæ circa latera aut proram rimosa aquam bibit, in naufragij periculo versatur: ideo quoque virginitas conjugali statui præfertur, quod qui connubio iunctus est, teste Apostolo diuisus sit. Adeo vt quemadmodum discordia & diuisio mundo noxia est, ita pax salutaris sit & utilis.*

In hanc rem tradit Clemens Alexandrinus, Cleantem Stoicum Philosophum litteris aliquando mandasse, ideo Apollini, id est Soli, chelym olim esse dedicatam. Quod iubar in oriente fulgens mundum veluti pulsans, in concinnum aptumque; cursum lucem deducat. Nam vt citharædus, hanc chordam deprimi-

Ioan. 10. Pacis signum.

1 Paral. 3.

Li. 5. Strom.

deprimendo, illam vero exacuendo, omnes inter se coaptat, vt harmoniam reddant suauissimam, & sonum edant auribus gratissimū: ita sol lumine se suo interdum sustollens, interdum demittens, res inferiores superiori- bus & cœlestes terrenis attemperat; adeo vt & in elementis, & in totius vniuersi statu pax & concordia reperiantur. Sed relicta fabulosa hac interpretatione, verius hoc de Christo Iesu, qui idcirco in Sacris literis sol iustitiæ appellatur, dici potest; ipse enim vere omnia hoc in mundo coniunxit, & sibi mutuo conciliauit, pacem vniuersalem orbi afferendo.

Pax vobis. Christus, ecce, non nisi de pace loquitur, pacem solam vult, præter amorem & directionem nihil querit. In quam rem venit mihi hic illius in mentem, quod de M. Catone Roman. refert Alexander ab Alexandro: in tantum enim summus ille vir pacem diligebat, vt in annuli quem gerebat gemma, sequens seculi iusserit elogium, *amicus, vnus, inimicus nullus.* Tradit etiã Plato, regem Gygem gemmam, quæ in fronte draconis in India reperitur, vt plurimum è digitis gestare solitum, quæ pacis olim & concordiaæ symbolum erat; vt hac ratione pacis se studiosum & belli inimicum ostenderet: quem imitatus etiam Christus Redemptor noster, non nisi de pace apud suos agit.

Pax vobis. Verba hæc & sententiam exponens Magnus Pontifex Gregorius, ait, Dominum veram & iucundam pacem afferre ijs, qui mundo fores occlusere, & nulla terrena negotia in animum admittunt. Soli enim qui mundo valedixere, illius vanitates explodunt, Monasticam vitam profitentur, & in deserta & solitudines quietis potiundæ ergo secedunt: vera pace gaudent, & sinceris delictijs perfruuntur: qui num veritatem dicant, & me, si mentiar, mendacij arguere queunt. Quamobrem finem hic faciam, & in pace hæc primum concionis membrum terminabo, ad alterum properans: quo Christi vobis vulnera manifestabo, mysteriaque illorum patefaciam.

V. Dominus igitur mox vt conclauit in quo Apostoli ob metum Iudæorum delitescerant, ingressus est, & pacem ijs precatus: quo se illis

manifestiorem redderet, fixuras clauorum vulnera sua quibus cruci affixus fuerat, ijs ostendit, manifestat. nus inquam, pedes, & latus præsertim omnium oculis exhibuit. Quamuis enim Lucas lateris nullam mentionem faciat; Ioannes tamen eiusdem meminit: qui vicissim de pedibus silet, quos tamen Lucas asserit, eum Apostolis ostendisse. In eo aurem omnes Sancti Patres consentiunt, vulnera hæc non superficie tenus aut eumentia fuisse; sed vera, quæque perpetuo in sacro Christi corpore futura sunt: & hoc potissimum Zachariæ Prophetæ loco confirmant, *Quid sunt plaga ista in medio manuum tuarum?* quod à Christo Angelos, spiritus illos ecclestes petijisse sit verisimile, cum cœlos conscenderet gloria cœlesti in æternum fruituras: quemadmodum olim Isaias petijt, *Quare rubrum est indumentum tuum?* Augustin. autem his omnibus suffragatur accedens, ait Dominum, cum ad iudicium venturus est, plagas suas & cicatrices vulnerum, ad maiorem inimicorum confusionem & Iudæorum infamiam in corpore gestaturum: in qua sententia S. Ioannes clare præluxit dicens, *Videbunt in quem transfixerunt.*

Disquirendam autem hic est: qualia & cuius formæ hæc vulnera fuerint: credit Augustinus, vt gloriosus & beati status, quo Christi corpus iam donatum erat, perfectionem cultas. Ingens circus formæ hæc vulnera fuerint: credit Augustinus, vt gloriosus & beati status, quo Christi corpus iam donatum erat, perfectionem cultas. omnimodam statuatur, eadem non patuisse: indignum, se esse & præter beatitudinis decorum hiantia cruentaque corporib. Sanctorum vulnera affingere carnemque illorum mutilam & truncatam credere. Qui tacita simul obiectioni, quinam igitur Thomas fixuras clauorum in manibus pedibus & latere digitos videre potuerit: respondebit, Corpus gloriosum, ob egregiam subtilitatis dotem, alij corpori tangere volenti cedere posse & non posse, & ita B. Thom. vulnera lanceæ & clauorum potuisse tangere, et si non hiant, & carne oppleta forent. Verum alia sententia & communior est & veracior: nempe quinque vulnera illa semper patuisse. Neque enim necesse est, ob neruorum, venarum, carnisque coherentiam & continuitatem, nouum miraculum eudere, neque etiam imperfectionem beatitudinis arguit, si caro in vul-

Luc. 24.

Ioan. 20.

Zach. 13.

Isa. 63.

Epi. 49 q. 1.

Epl. 10. de

ciuit. ca. 30.

Ioan. 19.

in vulnerum locis desit, & concavum carne vacuum in beato corpore reperitur, cū hoc nulla ratione excellentiā pulchritudinis, quę in glorioso hoc corpore emicat, diminutum eat, sed auctum potius & illustratum: foramina namque & scissurę in chirothecis, per quas annulorum gemmę transparent, ad ornatum sunt & decorem: vt & vestium aperturę, per quas subtus latēs aurum & bractea, aut aliud subtilioris byssi genus translucet. Christus igitur redemptor post resurrectionem suam in triumpho & glorię signum plagarum & vulnerum suorum cicatrices ostendere discipulis voluit.

Ioan. 20.

Christus vna cum sanguine suo resurrexit.

Non est notabilis aliqua quantitas sanguinis Christi terre relicta

Ostēdit eis manus & latus. Hinc igitur sine vlla refragatione inferre & astruere possumus, Christum simul cum corpore, anima, diuinitate, vulneribus, quin & cum sanguine suo, resurrexisse: sanguine inquam suo. Credibile namq; est Angelos, priusquam a mortuis resurgeret, omnem, quem in monte Oliueti, in pratorio Pilati, per vrbs Ierosolymitanę vicinos, denique & in monte Caluarie effuderat sanguinem, diligenter collegisse. Adeo vt verosimile sit, imo certo certius, nullam notabilem sanguinis Christi quantitatem in terra remansisse. Huius opinionis est angelicus Doctor Thomas, in cuius sententiam libens secedo, qui etiam asserit, omnem, qui in varijs orbis partibus ostēditur, sanguinē, Christi sanguinem non esse, at ex imagine aliqua, permittente Deo, miraculose & prodigiose effluxisse.

Eiusdem opinionis & fuisse videtur Athanasius fidei illud scutum inexpugnabile, quę admodum in septimę Synodi Constantino- poli celebratę actis legitur: Dixi quantitatem notabilem, neq; implicat, aut inconueniens est, credere exiguam aliquam guttulam spineo ferro, clauis, cruci, lactęque sindoni & sudario, quod Veronica crucem bajulanti porrexit, adhęsisse: quamuis tamen is ipse, quem in vitreis vasculis & lipsantheis videmus, sanguis proprie, quoad substantiam, non sit, sed color tantum sanguinis, qui iam euauit, nec amplius iam comparet. Est quin etiam Extrauagans quędam Pij II. Pontificis, quę ait, fidei nō aduersari, credere Chri-

stum aliquam sanguinis portionē in sui memoriam & passionis reuerentiam hic in terra reliquisse.

Tradit quoq; Nicephorus Callistus in primo historiaturum libro, De iparam & Ioan- nem Apostolum, Dominicę passionis tempore, aliquot sanguinis Christi guttas in vasculo collegisse, quas magna dem diligentiā & sollicitē admodum conseruari. Hinc est quod quemadmodum fidei non repugnat, credere, aliquā sanguinis nutritiui Christile- su partem in terra mansisse, ita ratio nulla dari possit, quę nobis id credere persuadeat, Quamuis certum sit, sanguinem Christi, si quis in terra remanserit, cum diuinitate jam nulla ratione coniunctum esse, quod hic humanitatis eius pars nec modo sit, nec futurus sit: veruntamen, quamuis jam eidem vnitus non sit, adorandus est, quod prius vnitus eidem fuerit. Hęc doctioribus dicta sunt, ad vulnera jam postliminio reuertor.

Ostēdit eis manus & latus. Vulnera hęc foramina, antra & cauerna macerie in Can- tibus dicuntur, *Veni columba mea, in forami- bus petre, in cauerna maceria*: quem plerique Hebręorum locum hoc modo transferunt, *in ciuitatibus rupis*, aut enim per verbum hoc apud Hebręos spheram, ambitum & circum- tum terrę designari: quod quam pulcherrime lateri Christi adaptare licet, quod vnuer- sum terrarum orbem, simulque, omnes eiusdem incolę comprehendere & continere valeat. Verborum autem sensus hic est, Charissima mea, instar columbę pauida & meti- culosa, in foramina te petre absconde, id est, sponsi vulnera, & in cauernam macerie, id est, latus illius, secede.

Huc alluissse videtur & Deus, cum Mo- si vultum suum videre cupienti ait, *Non apud me locus, & stabis supra petram, & transibo, & abscondam te in foramine petre, & manu mea protegam te.* Quasi dixisset: Nimis sublimia sunt desideria tua Moses, maiora æquo petis, sperasque impetrare posse, quod penitus fieri nequit: sed audi locum tibi demonstrabo: stabis nimirum in petra, & ipse ante te transibo, &c. Respexere hęc etiam plura a- lia scripturę loca, vt ille Esai. 2. *Ingrederet in pa-*

Lib. 1. c. 13.

Ioan. 20. Christi vul- nera forami- nibus collata. Cant. 10.

locum tes. Inai. 1. Gen.

Ingrederet in pa-

in petram, & abscondere in fossa humo, a facie timoris Domini: consulit nimirum peccatoribus vt in petra, quæ Christus est, delitescat & abscondantur: simulque fossam humanitatis eius, ad diuinum furorem declinandū, ingrediantur. In Psalmis etiam legitur: *Montes excelsi ceruus, & petra refugium in inacis*: id est, iustis, qui per ceruos denotantur, habitaculum sunt excelsi diuinitatis, maiestatis, prouidentia, prædestinationis, præscientia montes, in quibus noctes & dies contemplando, meditandoque per sancta desideria expatiantur: petrarum autem foramina, id est, vulnera incarnati Christi, miseris peccatoribus, refugium, in quibus herinacorum instar delitescant.

Abac. 1. Christi vulnera cornuum nomine appellat: *Cornua manibus eius ibi abscondita est firmitudo eius*. Porro cornu in sacris literis symbolum est fortitudinis, vt Psalm. 74. *Nolite extollere in altum cornu vestrum*. Item 88. *Exaltabitur cornu vestrum*. Et: *Cornu eius exaltabitur in gloria*. Et primo Regum: *Exaltatum est cornu meum*. Ecclesiast. quoque 47. legitur: *Exaltauit in æternum cornu eius*; aliisque locis innumeris. Christus autem cum in manibus gestare cornua, quæ natura animalibus in fronte dedit, dicitur, de vulneribus intelligendum est, quæ manibus gestat, quæque magna meritorum illius fortitudinis pars fuerit.

Isaias vero fontes salutis & vitæ eadem nuncupat: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris*, id est, de vulneribus Christi Iesu: ad Hebraicos quippe fontes transferri potest, de *Sisceribus Saluatoris*, quæ nobis per acerba hæc vulnera abunde patuerunt. Hæc nimirum scaturigines & fontes sunt quos animarum nostrarum hostis diuertere, alioque deducere gestit, ne aqua gratiæ & salutis inde scaturiens mentes nostras inebriet. In cuius rei signum Holofernem historiam produunt aquæ ductus Bethulienfes & fontes aquarum obturasse, aut alio deduxisse: Philistheos quoque Isaac detestatos, puteos quos Abraham reliquerat, lapidibus implere, adeo vt nulli postea vsui fuerint, quos diaboli etiam imitati, præ inuidia impedire

Tom. 1. Pars Hyemalis.

conantur, ne aqua vulnerum horum ad nos dimanet.

Appellantur adhæc sculprura, vt apud Zach. 3. *Super lapidem unum septem oculi sunt, ecce ego calabo sculpruram eius vt Dominus exercituum*; quem locum magnus Hier. de Christo Iesu interpretatur, putatque Sculpruram hæc de facris illius vuleribus intelligi: quod Pater æternus vulnerari eum, cum à clauis quib. cruci affixus est, tum à lancea militis, quæ corpus illius plagis & contusionibus quodammodo arauit & sculpsit, voluerit, igitur beata ac ter beata vulnera! *Ostendit eis manus & latus*. Christus porro resurrectionem confirmaturus, non Philosophorum more, syllogismis, Sophisticis demonstrationibus, Enthymematibus, aut Epichirrematis, aliisque argumentis topicis est vsus: non Sophistis ipsa, & miraculis euidentibus ad oculum eandem asseruit. Quanta autem horum argumentorum efficacia & robur? an non enim magnum prodigium, terram concutere, vtrumque mundi cardinem commouere, mortuos ad vitam reuocare, sepulchra reserare, infernos carceres spoliare, Angelorum apparitionem inducere, vigiles percellere & exanimare, Pilati sigilla infringere, lapidem ab ostio monumenti reuoluere, naturam admirationem rapere, mundo se post mortem manifestare, vulneraque astantibus patefacere? O miracula insolita & inaudita, imo vix vnquam visa!

Ostendit eis manus & latus. At quoniam de vulneribus longior iam sermo incidit, non omnino abs re videtur, rationes inquirere, Christus cur eadem à resurrectione Christus retinere cur vulnera voluerit: Patres nobis eandem suppeditauerunt: quas vbi audieritis, pulchras haud dubie & egregias iudicabitis. Primo, in signum victoriæ, ita D. Thom. *vt in perpetuum, inquit, gloria sua triumphum circumferret*. Beda *art. 4. & o-* *decide ait, non aliquod imperfectionis, aut impotentia signum fuisse, Christum cum vulneribus resurgere, sed perpetuum cuius-* *dam triumphum & victoriarum de hoste relatum monumentum*. Chrysostomus *cre-* *dit, quamuis vniversum Christi corpus re-* *diuini & à monumento redux, lucidissimum & splendidissimum fuerit, vulnerum*

Gggg tamen

tamē loca & cicatrices sole tunc fuisse splendiores: ex ipsis quippe emicabat quidam fulgor ac lucidi diuinitatis radij qui omniū oculos lumine suo & iubare præstingerent.

Gloriosas igitur has cicatrices in glorioso corpore seruauit, vt generosum & strenuum ducem imitaretur. Vt enim militi gloriosum est, prælio peracto, obrulis armis, hebetato ac semifracto gladio vestibus laceris, manibus hostili sanguine cruentatis, facie puluerulenta, vulneribusque defœdata, ad suos reuerti: ita profecto non modica Christo regum Regi gloria fuit, è cruento passionis conflictu, vulnerato & cruentato corpore recedere: has quippe plagas velut fidas animi sui testes, virtutisque indicia retinere voluit, vt iisdem velut titulis, elogijs, parengijs & acroamatis humanitatis suæ scutum insigniaque condecoraret.

Thren. 1. Scutum dixi, quod ita vsurpatum vocabulum hoc apud Ierem. legam, *Rei des et in-*
Christi affio scuto quit, *vicem Domine iuxta opera manuum sua-*
compara- rum, *dabis enim scutum cordis do'orem tuum*
ur. De Iudæorum hic pernicacia agit, qui se excusare nitebantur, quod Christum debito non essent cultu profecti: cum instar aliorum hominum eum occubuisse, & sepulchro reconditum cernerent: ait igitur, Pro meritis eos castigabis Domine, passionemque tuam & dolores, vt cordis illorum scutum, statues. Gregor. porro locum hunc interpretatus ait, Christi passionem destinam Iudæis vt esset scuti loco, quod eadem, si prout par erat eam sibi applicuissent, asylum, protectio & aduersus omnia pericula & fallacis mundi incurfus, clypeus & umbo impenetrabilis fuisset. Et sane Pater cœlestis filium in terram misit vt instar scuti inexpugnabilis & clypei validissimi Ecclesiam suam protegeret ac defenderet.

Lib. 1. in 9. Referunt T. Liuius, & cū eo Seruius Honorans tempore Numæ Pompilij scutum quoddam cœlo delapsum, quod ancile nominarunt. Oraculum de rei euentu Numa rex consulens, responsum tulit, tam diu Roman. Imperium saluum & incolume fore, quandiu ancile hoc Romæ seruaretur: at eodem sublato aut perduto temp. quoque perditum iri. Quo audito, vnde eim alia, ad cœ-

lestis illius similitudinem, ancilia sculpi à Mamurio præcepit, vt ita alterum ab altero non posset dignoscere, & nemo hac ratione sacrum imperij pignus & tutelam auferret, sed similitudine & rei incertitudine deterritus à cœpto desisteret.

Melius hoc & aptius de Christo Iesu, eiusque morte, passione, & vulneribus dici queat, qui nō ob aliam causam cœlo descendit quam, vt velut clypeus & umbo, protegeret eos, qui diligenti custodia eū penes se seruare niterentur. Et quoniam Iudæos cōprimis saluaturus venerat, ideo apud eos nasci, & ancile illud regiū & pretiosum penes eos deponere voluit. At Satan, qui late tunc per orbem imperitabat, omneque imperio premebat, cognito, Prophetis oraculis prænuntiarum, republ. illam conseruadam & immortalem fore, & ceteris dominaturam, quæ ipsum magna sedulitate seruare conaretur, omni studio eum abscondere, eiusque honorem imminuere, imo celare cōtendebat, atq; ideo, ne quis ipsum agnitum clanculo auferret, ceteris ancilibus permiscuit, ne ita verum ancile agnosceretur. Qui quoniam è vulneribus, & sanguine etiam facile à quolibet agnosci poruisset, ideo ceteris eum maleficis & supplicio extremo afficiendis, vt Barabbæ aliisque homicidis carcere detentis, similem reddidit. Quin & cum in cruce iam agendus esset, omni ratione contendit, vt medius inter latrones expiraret, vt simul cum latronibus latro, cum sicariis sicarius appareret, nihilque ab eisdem discere paret. Ideo Propheta prædixit: *Et cum in-*
iquis reputatus est: Sed iam æquo diutius eua- *Marc. 15.*
gati, ad lineam redeamus vulnerumque Seruato-
ris causas reddere pergamus.

Saluator igitur mundi gloriosa hæc vul- Resurrectio
nera in sacro corpore retinere voluit vt ita difficilis ad
fidem nostram confirmaret, resurrectionis credendum.
inquam suæ veritatem astrueret: est enim resurrectionis articulus ad credendum perdifficilis. Inualuerat iam namq; apud omnes, & cunctorum animis infederat, commune illud, & in Philosophorum scholis vsurpatum principium & scitum: *A priuatione ad habitum non dari regressum*, id est, Neminem forma priuatum aliqua eandem iterum
recu-

recuperare posse; cæcū, verbi gratia, oculorum vsum; surdum, aurium; mutum linguæ. Cum autem mors omnium priuationū maxima & funestissima sit, utpote quæ non visum solum aut auditu priuet, sed instar nobilis prædonis & piratæ, omnes corporis nostri sensus auferat & diripiat, hinc est quod naturaliter loquendo, nemo à morte ad vitam redire possit.

Atq; hæc ratio est, Auditores, cur Apostolus Paulus Athenis, vbi ingens Philosophorum omniumq; sapientum numerus erat, & quo totius Græciæ, ne dicam orbis, ingeniorum nucleus confluebat, quamdiu de vniuersi Dei cultu, de inanium deorum simulacris, quæ nec audire, nec loqui valent, ageret; magno cum silentio, attentione q; omnium sit auditus; at mox, vt de mortuorum resurrectione sermonem instituere cœpit; omnes eum exsibilaret, exploderet, & alij eum agyrtam, alij nouorum demoniorum assertorem appellarent, cuius rei non aliam S. Lucas rationem tradit, quam quia Iesum & resurrectionem annuntiabat eis. Ipsi quoq; Apostoli, cum mulieres resurrexissent, & à se visum Dominū assererent, credere omnino noluerunt, sed vt Euangelista refert: *Visa sunt ante illis sicut deliramenta verba ista, & n. n. crediderunt.*

Hanc etiam causam existimo, cur Patres in Concilio Nicæno congregati, in simbolo suo, soli articulo de resurrectione addiderint verba illa *secundum scripturas*: quæ ab Apostolo Paulo mutuati erant dicente: *Et quia resurrexit tertia die secundum scripturas.* credebant quidem Gentiles Christum passum, mortuum & sepultum esse, sed à morte eum resurrexisse omnino negabant. Idcirco ad maiorem rei confirmationem addidere Patres secundum Prophetarum oracula & Scripturæ signationem eum resuscitatum. hunc porro articulum Augustinus veram & propriam Christianorum fidem appellat.

Est quoq; euidentis diuinitatis argumentū, & apertum dexteræ excelsi opus. Hinc Sunamitis illa videns filium ab Helisæo, non sine miraculo, ad vitam reuocatum, mox in hæc verba prorumpit: *Nunc scio, quia vere Prophetia Dei est tu.* Quoniam autem articulus hic ad credendum difficillimus erat, & magni inter-

esset fides illius, Christus Dominus eandem in corpore, post resurrectionem glorioso, plagas & vulnerū notas retinere voluit quas viuens corpore exceperat; quo hisce visis mors & resurrectio sua gloriola, euidentior & manifestior foret.

Vulnerū adhæc cicatrices retinere Dominus post resurrectionē voluit, & coronam suā Christi spēs his velut gemmis insignire, vt nostra hinc nostram spes & fiducia cresceret & roboraretur. Ad dexterā quippe Patris residens, quotiescunq; furoris ille sui tela in nos detorqueere parat, eadē repræsentat, passionisq; suæ merita illi ob oculos ponit, quo visis his, tela ponat, nos in gratiæ sinum admittat, & iratus recōcilietur. Olim quidē Patrem viua voce pro mortalium genere obsecrauit, vt de se in Euangelio testatur: *Ego pro eis rogo, alias etiam cum lacrymis & clamore valido, quin etiam pretiosi sanguinis sui effusione & exuberantia: Accessit ad sanguinis effusionem melius loquentem quam Abel.* At modo in gloria constitutus, a lacrymis, fletu, clamore, sanguinisq; effusione penitus liber & immunis, vulnera Patri irato exhibendo, cicatricesque amorem spirantes manifestando, pro nobis intercedit, & omnium impetrat veniam delictorum.

Antipater, Herodis Ascalonitæ, eius inquam qui infantium stragem edidit, frater, cum Augusti Cæsaris partes secutus, plurima corpore vulnera exceperat, & illius obsequio deditus fuisset; sed deinde proditoris & perduellionis reus constitutus esset, nullam in sui purgationē apologeticam aut deprecatoriam orationem recitari passus est; sed crimen hoc nefarium à ceruicibus suis depulsurus, coram Cæsare peccus cicatricibus deforme, plagis deturpatum, & vulnerum notis quodammodo compunctum aperuit, & ait: *Non sunt hæc proditoris, sed fidelitatis indicia, maxime Cæsar, quo spectaculo permotus Cæsar, solio surgens, Antipatrum mox amplexus est, maioriq; quam prius, amore est persecutus, omnem quam accusatus indignationem incurerat, animo deponens, & tam spectatam viri fidem in discrimen & periculum adduci dolens. Quantum igitur roboris ad Patrem cœlestem filij vulnera, quæ ob illius honorē cor-*

pore excepit, habitura putabimus, cum eadem, hominis reconciliandi gratia, iratis eius oculis exhibet?

1. IOAN. 2.

S. Bernard.
meditatio.

Quam rem Ioannes Apostolus cognitam habens, in epistolis dicere non dubitavit: *Advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum.* In qua verba commentatus deinde Bernardus, hominum felicitatem mirum in modum deprædicat & extollit, dicens: O te felicem, o homo, qui tam facilem ad Deum accessum habes: tam molles aditus! *Mater ostendit filio pectus & vbera, & filius exhibet latus & vulnera.* quam meditationem tandem concludens ait: *Quomodo poterit ibi esse repulsa, ubi tot concurrunt caritatis insignia? Quis igitur hæc omnia voluens, simulque advocati nostri apud Patrem affectum considerans non intrinsecus ad eundem diligendum, & animo amandum, velut vivis quibusdam fabricibus succendatur.*

2. Reg. 15.

Tanta Absalomi, in seditionem tamen vergentis, benignitas erat, ut omnes, qui negotijs implicati ad regem David accessissent, vltro ipse, in portis regijs confidens, audiret, & examinando accurate, suum unicuique ius tribueret, gauderetque non parum, si negotijs ex animi sententia confectis, eosdem ad propria lætos remitteret: dicebatque interdum apud se: *Quis me constituit iudicem super terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, & ius iudicem.* Perinde ac si dicere voluisset. Utinam ipse negotijs populi huius examinandis, diiudicandisque præsiderem, neminem profecto tetricum aut subiratum dimitterem; paterent quoque fores meæ, & suum unicuique ius redderem. Sciebat siquidem, hac se ratione animos populatium devincere posse, suasque in partes pertrahere, quod & reuera factum est, nam, teste Scriptura, ad primum buccinæ clangorem, *toto corde uniuersus Israel sequebatur Absalomum.* Quid? si sola & nuda audiendarum controuersiarum voluntas, & simplex, quo regni iudex constitui volebat, desiderium totius regni animos devincere potuit; an non amor & cura, quam nostri Deus habet, omnium nostrum animos inflammaret, & ad reciprocum amorem inuiteret? Hic enim, iam inde à suæ resurrectionis

die adeo se de nobis sollicitum ostendit, tantumque amorem exhibuit, ut non modo nostra in negotia nostra inquirat, sed quotidie apud patrem partem eadem ipse agat, pertractet, procurat & ret, atque ad optatum tandem finem perducat: atque in hanc rem sacra in corpore vulnera referuauit, quæ Patri irato & flagella immittere parato exhibet, ac proinde non patronus modo noster, verum etiam Iudex est, ut in Actis legitur: *Ipse est constitutus à Deo iudex viuorum ac mortuorum.* An non hoc affectum nostrum erga illum excitet, cor inflammaret, diuinoque obsequio mancipet? Dicatur igitur, oblecto, de nobis aliquando *Toto corde uniuersus Israel sequitur Absalom; Toto corde, inquam, sequitur populus Christianus Christum.* Sed procedamus ulterius.

Quarta seruatorum vulnerum ratio est, Christus ut hac ratione amorem nobis suum testaturum faceret, vicissim nos ad amandum provelut amoliceeret, memoriamque sui in animis nostris perpetuo excitaret. Hanc etiam loco superius allegato rationem attulit D. Thomas dicens: *Ut sua morte redemptis, quam miserius corditer sint aduerti, propositis sua mortis indicium, inuenit.* Ipsi quippe sacra Christi vulnera evidens amoris & dilectionis testimonium dant. Cum domum aliquam incendium corripuit, solent qui eadem inclusi sunt, fenestras aut ostia laxare, ne ignis interius coarctatus, nec erumpere valens, omnia depascat & absumat; sed ut ita foras prorumpens euagandi habeat spatium. *Tota Christi anima, Auditores, viuo amoris incendio afluabat, & consumebatur, ideo in cruce, à vertice ad calcem vsque eandem denudari necesse fuit, & aperiri non vnam modo fenestram; at quinque simul, quia inquam illa hiantia vulnera; itaq; per eandem ignis ille & flamma amoris, & amor ille flammæus, tum è manibus, pedibus, tum etiam è latere prorumpens, egressum est.*

Et quoniam fenestræ mentio incidit, venit mihi hic in mentem, Augustinum vulnus illud lateris Christi, fenestræ, quæ in summitate arcæ Noe constituta erat, quæq; circa finem diluuij aperta fuit, & per quam columba aquarum fundum exploratura emissilla fuit, comparasse: auctorem quoque histo-

ria Scholastica eandem vitream posuisse, vt in arca constituti per eandem lumen haberent, & ne, si lignea foret, pluuia in dies decidente, puereferet; itaq; in clusi imbre profunderentur. Quamuis Hebræi tamen eiusdem in loco lapidem aliquem pretiosum positum credant; qui, pyropi instar & carbunculi, rutilaret, & per arcam, omniaq; eius latera resplenderet. Dicitur non potest, quam scite hæc omnia sacro vulnere lateris Christi conueniant; hoc enim crystalli instar, & vitri pellicidi fuit, per quod amorem eius & misericordiam perspicere potuimus; & quod fulgore & ardente caritatis splendore, ad instar carbunculi radiante vniuersam Ecclesie arcam mirabiliter illustrauit.

Rupertus autem, vir tum sanctitate, tum doctrina illustris, commentario in libros Regum, de admirabili illa templi Salomonici fabrica loquens, ait, per ostium lateris templi illius, vulnus in lanceato Dominici pectoris latere, præter quod nullus sit aditus, neque ostium, vel janua, qua quis ad Deum intret, designari.

Christus
gloratur
magis in fi-
gno humili-
tatis suæ
quæ gloria.
Act. 6.
Ibid.
Luc. 16.

Quinta & postrema ratio hæc est, Vulnera seruare Dei filius, post resurrectionem voluit, vt humilitatem nos omnibus in rebus edoceret. Agnosci nimirum voluit è signis humilibus, abiectis & humilitatem spirantibus, non vero gloriam & splendorem redolentibus. Hinc Apostolis hodie non triumphantem se gloriosum, aut splendidum ostendit, vt quidem olim in transfiguratione, sed humilem & vulneratum, quali in passionis schemate conspectus est. In Actis quoque Apostolorum, cum Paulum Christianos persequentem in via compellaret, non honorifico aliquo, sed humili se nomine nuncupauit, dicens; *Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris*, ad titulum cruci superpositum allusione facta; cumque dicere magna cum gloria merito potuisset. Ego sum verbum Patris secunda in Trinitate persona, mundi totius Redemptor, viuorum & mortuorum Iudex, magnus Angelorum magister ad dextram Patris residens; dixisse fat habuit; *Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris*. Ipsi quoque Angeli non alio ipsum compellauere no-

mine, cum mulieribus illum querentibus dixere: *Iesum queritis Nazarenum crucifixum*.

Filij autem Iacob in conspectu Pharaonis constituti, & quales nam essent interrogati, quamuis libere respondere potuissent, Pharaone se totius Egypti vicarij fratres germanos esse humiliasse, claro Patriarchæ Abraham sanguine oriundos, Iacob viri Dei dilectissimi filios. summorum Prophetarum affines; Iosepho tamé instigante, magna animi demissione dixere: *virri pastores sumus*. Isaias deinde Propheta de futuri Messie ortu & progenie loquens, & genealogiam illius texens, tenuibus incipit principijs, & omnium infimo & abiectissimo Iesse: *Et gredietur viti ga de radice esse* Dauid rex ad summos honores & dignitates euehdus, gener scilicet regis constituendus cum esset, & heroica sua gesta recensere, victoriarum olim relaturum catalogum texere, & magnanimitatem jactare posset; præ animi tamen dimissione ait: *Quis ego sum, aut quis filius Isai* Idem omnino Christus hic fecisse dignoscitur, cum Apostolis se vulneratum, cruentatum, plagis refertum ostendit, è quibus magna illius humilitas & amor colligi queunt. Hæc sunt vulnerum seruatorum rationes, quas huc afferre visum fuit, quibus in aciem productis, receptui canam.

Quamobrem Auditores, hæc, obsecro animo vestro inhæreant, examine, quæ dicta sunt diligenter, mysteria deducta excutite, omnem mundo aditam ocludite, efficite, ne quis illi ad cor pateat introitus, & ita cœlestem cum Apostolis pacem obtinere valebitis. Cum Christum stantem videris, cogitare gloriosum resurrectionis statum omnia, quæ prius curuata erant, recta reddere, cum in medio suorum, denotari credite, illum mediatorem nostrum esse. Cogitate etiam, ideo illum vulnerum notas in corpore retinuisse, & perpetuo retenturum, vt ipsa victoriæ & triumpho relati indicia forent, fidem nostram confirmarent, spem certam redderent, amorem illius erga nos testatum facerent, humilitatem denique docerent. Exclamem igitur merito, ô felicia, ac gloriosa vulnera!